

Az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Ha az alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti.

IV. Jogszabályi háttér

Abtv. 26. § (1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán

a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és

b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

27. § Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

29. § Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

30. § (1) Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül, a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.

56. § (1) Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról.

(2) A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket.

Alaptörvény

XXIV. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, **független és pártatlan bíróság tisztességes** és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A Balassagyarmati Törvényszék 25.P.20.012/2015/32. sorszámú, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.832/2016/10. sorszámú, valamint a Kúria Pfv.IV.20.757/2017/7. sorszámú ítélete sérti az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkét az alábbiak szerint:

V. A Balassagyarmati Törvényszék **25.P.20.012/2015/32.** sorszámú ítéletével a felperesek keresetét elutasította.

Kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak külön felhívásra 1.500.000 Ft eljárási illetéket.

A Debreceni Ítéltábla **Pf.I.20.832/2016/10.** sorszámú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta azzal, hogy a feljegyzett elsőfokú eljárási illetéket a felperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni az állam részére.

Kötelezte egyetemlegesen a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alpereseknek 200.000 Ft másodfokú perköltséget, valamint az államnak 2.500.000 Ft feljegyzett másodfokú eljárási illetéket.

A Kúria Pfv. **IV.20.757/2017/7.** sorszámú ítéletével a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta, és kötelezte az I. r. felperest 3.500.000 Ft felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a törvényszék megállapította, hogy az alperes vonatkozásában a kártérítési felelősség egyik eleme, a jogellenes magatartás hiányzik, erre tekintettel a felperesek keresetét elutasította. A kár és az okozati összefüggés hiányában a bíróság vizsgálatot nem is folytatott le.

Az ítéltábla lényegében az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaival hagyta helyben az ítéletet, és kiemelte, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a bírósági jogkörben okozott kárért fennálló felelősséget **csak nyilvánvaló és kirívó jogalkalmazási hiba esetén lehet megállapítani.**

Azt, hogy az alperes a Vbt. 17. §-a (1) bekezdésének téves értelmezésével nyilvánvaló és kirívó jogalkalmazási hibát nem követett el, az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg.

Az alperes tévedése a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ítélete szerint kizárólag abban állt, hogy az IBA irányelveknek nem a megfelelő rendelkezését alkalmazta analóg módon, a Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint ugyanis az irányelv egy másik rendelkezése az adott helyzethez jobban illeszkedett. Ez a jogalkalmazási hiba azonban sem kirívónak, sem pedig nyilvánvalónak nem minősíthető, így az alperes kártérítési felelősségét nem alapozza meg.

A Kúria szerint nincs közvetlen okozati összefüggés a felperesek által állított kár és az alperes kifogásolt magatartása (választottbírósági ítélet tárgyában hozott döntése, valamint a felszámolási eljárás elrendelése) között.

Álláspontunk szerint a választottbírók magatartása egyértelműen jogellenes, hiszen elmulasztották feltárni a köztük és a választottbírósági felperes között fennálló kapcsolatot,

melynek következtében egy szabálytalan, jogszabálysértő, törvénytelen, a függetlenség és pártatlanság alkotmányos garanciális elvét sértő, az összetétel folytán ítélezésre alkalmatlan összetételű tanács hozott egy olyan ítéletet, mely megpecsételte a [REDACTED] működését és jogi sorsát, mely végül a cég teljes összeomlásához vezetett.

A Fővárosi Bíróság számára adott volt a lehetőség, hogy a választottbíróság összetételét megvizsgálja, a döntést felülbírálja, a választottbírósági eljárásban a választottbírók részéről elkövetett súlyos tévedést kiküszöbölje, korrigálja, és ezáltal megakadályozza [REDACTED] ellen megindított végrehajtást, az öncsöd bejelentését, illetve a felszámolás elrendelését, valamint a cég teljes összeomlását; ezt azonban elmulasztotta megtenni.

A Fővárosi Bíróság is tisztában volt azzal a körülménnyel, hogy a választottbírósági ítéletek elsőfokon jogerőre emelkednek, érvénytelenítésekre csak igen szűk körben kerülhet sor.

Ezért álláspontunk szerint jóval mélyrehatóbban kellett volna foglalkoznia a Fővárosi Bíróságnak azzal a kérdéskörrel, hogy a feltárási kötelezettség mennyire alapvető eleme a választottbírósági eljárásnak.

A Fővárosi Bíróságnak a választottbírósági ítélet érvénytelenítésére irányuló kereset elutasítása egyértelműen téves jogalkalmazásból fakad, mely olyan kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés, mely megalapozza a kártérítési felelősséget.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a rendelkezésére álló adatok okszerűtlen értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az érintett választottbírákat nem terhelte a Vbt. 17. § (1) bekezdésében szabályozott feltárási kötelezettség. Ebből eredően tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a Vbt. 55. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt érvénytelenítési ok megvalósulása ellenére nem érvénytelenítette a Választottbíróság ítéletét.

A kifejtett indokok miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és – mivel a döntéshez szükséges tények megállapíthatók – új, a Választottbíróság ítéletét egészében érvénytelenítő határozatot hozott.

Arra tekintettel, hogy az elsőfokú bíróság „okszerűtlen értékelése” olyan súlyú volt, hogy a Legfelsőbb Bíróság azt hatályon kívül helyezte és a Választottbíróság ítéletét teljes egészében érvénytelenítő határozatot hozott, azt jelzi, hogy az elsőfokú bíróság súlyos hibát, illetve tévedést követett el, hiszen az ilyen jellegű magatartás a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatában nem jellemző.

Álláspontunk szerint ez a mérlegelési jogkörben hozott „okszerűtlen értékelésen” alapuló határozat olyan kirívóan okszerűtlen és megalapozatlan, mely megalapozza a Fővárosi Törvényszék kártérítési felelősséget.

A bíróságok jogellenes magatartása következtében egy, a Legfelsőbb Bíróság által érvénytelenített választottbírósági ítélet került végrehajtásra.

Véleményünk szerint az ilyen eseteket hivatott kiküszöbölni a Ptk. 349. § (1) bekezdése.

Sajátos, és részleteiben a bírósági gyakorlatban kidolgozott esete az államigazgatási jogkörben (bírói jogkörben) okozott kárnak az, amikor a kár téves jogalkalmazásból fakad.

A felelősség alapja ebben az esetben csak kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés lehet.

Mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelés kirívó okszerűtlensége vagy megalapozatlansága alapozhatja meg a kártérítési felelősséget.

A bírósági jogkörben okozott kárért való felelősség megállapítása szempontjából a **felróhatóság megítélése körében kettős követelmény** érvényesül. Elvárható egyrészt a lelkiismeretes bírói munka, másrészt azonban érvényre kell juttatni az **ítélkezés függetlenségének garanciális elvét**.

Egymagában az a körülmény tehát, hogy a bíróság határozata utóbb tévesnek, akár törvénysértőnek is bizonyult, nem vezethet annak megállapítására, hogy a meghozatalában közreműködő bíró vétkes magatartást tanúsított. Ugyanez a helyzet akkor is, hogyha a határozat a bizonyítékok, vagy egyéb körülmények téves mérlegelésén alapult.

Jelen esetben álláspontunk szerint az ítékezés függetlenségének garanciális elve NEM került érvényre juttatásra, így súlyosan sérült az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkében rögzített alapjog!

Jelen ügy nem egy olyan klasszikus eset, amiben a felperesek pusztán az eljáró bíróságok számukra kedvezőtlen ítélete ellen lépnek fel kártérítési igénnyel a jog eszközei által.

A Legfelsőbb Bíróság ítéletében kimondta az okszerűtlen értékelés tényét. Az pedig, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és – mivel a döntéshez szükséges tények megállapíthatók – új, a Választottbíróság ítéletét egészében érvénytelenítő határozatot hozott, azt jelenti a felperesek olvasatában, hogy az alperes olyan súlyos jogalkalmazási, illetve jogértelmezési hibát követett el, mely kártérítési felelősség alapjául szolgálhat.

A Balassagyarmati Törvényszék az ítélet indoklásában rögzíti, hogy nem hagyható figyelmen kívül, hogy e körben kialakult bírói gyakorlat nem volt és az alperesnek elsőként kellett ilyen kérdésben döntenie, és a jogszabályokat e vonatkozásban értelmeznie. Ezt hangsúlyozta a Debreceni Ítéletábró is.

Ahogy erre már korábban is hivatkoztunk, már csak erre tekintettel is jobban el kellett volna mélyülnie az alperesnek abban a kérdéskörben, hogy a feltárási kötelezettség mennyire alapvető eleme a választottbírósági eljárásnak.

Véleményünk szerint az sem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes jogalkalmazó szerv, ezáltal igazságszolgáltatási tevékenységet lát el, és fő feladata, hogy a jogalkalmazási tevékenysége során biztosítsa a jogszabályok érvényesülését.

Az igazságszolgáltatás egyik fő alapelve a tisztességes eljárás elve, mely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy bírói útra tartozó ügyét független és pártatlan bíróság, ésszerű határidő keretében, tisztességes eljárás keretében bírálja el.

Ezen alapelv alaptörvényi szintű:

Alaptörvény XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Tekintettel arra, hogy a pártatlanság és függetlenség elve sérült a választottbírói eljárásban, és ezt az alperes, mint jogalkalmazó szerv nem küszöbölte ki, annak ellenére, hogy joga lett volna rá, és a megfelelő jogi eszközök is rendelkezésre álltak, igenis **felróható módon, jogellenes kárt okozott a felperesnek, melyért helytállási kötelezettség, kártérítési felelősség terheli.**

Az elsőfokú bíróság rögzíti azt is, hogy a Fővárosi Törvényszék alperes csupán **irányelvet** alkalmazott, mely nem jogszabály, hanem csupán irányadó lehet annak megítélésénél, hogy a felkért választottbíróknak milyen kapcsolatot kell feltárnia a felek előtt.

Az irányelv valóban nem jogszabály, és nem bír kötelező erővel, azonban a hivatkozott irányelvet a nemzeti joggal is összhangban kellett volna értelmezni, mely a „rendes” bíróságokra és bírókra is szigorú összeférhetlenségi szabályokat ír elő.

Ebből és az irányelv értelmezéséből a Fővárosi Bíróságnak megfelelően következtetnie kellett volna a választottbírókra vonatkozó összeférhetlenségi, illetve kapcsolatfeltárási szabályokra, kötelezettségekre.

Ami a Debreceni Ítélet ítéletét illeti:

Az Ítélet az 5. oldal második felében kezdődő résztől tartalmazza annak indokolását, hogy az Ítélet a felperesek fellebbezését miért nem találta alaposnak. Az Ítélet egyidejűleg rögzíti, hogy az Ítélet az I. fokú ítéletben kifejtett jogi indokokat „*kisebb részben pontosítja*”.

Az Ítélet 5. oldal utolsó bekezdése szerint az Ítélet azért nem foglalkozott érdemben az I. rendű felperes által előterjesztett, az I. fokú ítélet azon megállapításával (miszerint az alperes a [REDACTED] felszámolásának elrendelése miatt sem kötelezhető kártérítés megfizetésére) szembeni kifogással, mert azt az I. rendű felperesnek csak a fellebbezési határidőn túl előterjesztett beadványa tartalmazza. Az Ítélet indokolása nem tartalmaz semmilyen jogszabályi hivatkozást arra nézve, hogy miért nem lehet a határidőn belül előterjesztett fellebbezést utólag pontosítani és/vagy kiegészíteni; a Pp. 234. § (1) bekezdése csak a fellebbezés határidejét tartalmazza.

A Kúria Gfv.X.30.141/2010/24. ítéletének indokolása a 19. oldalon a következőket tartalmazza: „*nem lehetséges ugyanis, hogy az eljáró bírói tanács megalakulása során megvalósult törvénysértés miatt érvénytelen ítélet valamely rendelkezése hatályban maradjon*”. A Kúria ezzel kimondta, hogy az alperes ítélete törvénysértő volt.

A Kúria az ítéletének 18. oldalán (az utolsó bekezdésben) kifejtette, hogy álláspontja szerint „*az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből levezethető általános jogelv a feleknek a független, pártatlan bírósági eljáráshoz való joga. Ennek az alapvető elvnek érvényesülnie kell minden bírósági eljárásban, így a felek szerződésén alapuló választottbírói eljárásban is.*”

Az előzőekre tekintettel az alperes kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedést vétett az ítéletének meghozatalakor; különös tekintettel arra, hogy az ítélete nem egy „egyszerű” törvénysértést valósított meg, hanem olyan törvénysértésről van szó, amely az Alkotmányban (és Alaptörvényben) biztosított jog megsértését is jelenti.

A Kúria ítélete a 14. oldal utolsó bekezdésétől a 16. oldal közepéig terjedő részben részletesen kifejti a választottbíró részére a Vbt. 17. § (1) bekezdésében előírt feltárási kötelezettséget és

nyomatékosítja, hogy a választottbíróknak meg kell ismertetni a felekkel azokat az objektív körülményeket, melyek jogos kétséget ébreszthetnek a választottbíró függetlensége és pártatlansága tekintetében. A Kúria ítélete tartalmazza azt is, hogy milyen eseteket kell „jogos kétségnek” tekinteni (16. oldal közepe).

A Kúria ítélete szerint: *„egyértelműen kimondható [...], hogy kétség esetén a választottbíróknak fel kell tárnia a felekkel fennálló kapcsolatát”* (15. oldal utolsó mondat) – ez értelemszerűen vonatkozik a felek jogi képviselőivel fennálló kapcsolatra is.

A Kúria ítéletének 16. oldal első mondatából következően az alperes nem vette figyelembe a Vbt. 17. § (1) bekezdéséhez fűzött jogalkotói indokolást – ez a bírói jogértelmezés tekintetében szintén súlyos körülményként értékelendő.

A Kúria ítélete a 16. oldalon rámutat arra, hogy az IBA irányelv nem jogszabály, az csak segítséget jelenthet az eljáró bíróság részére. Az irányelv szerint a „Narancs Listába” tartoznak azok a tényállások, amelyek az adott ügyben jogos kétséget ébreszthetnek a felekben a választottbíró pártatlansága vagy függetlensége tekintetében, ezért a választottbíróknak kötelessége a tényállás feltárása.

Az alperes azonban a perbeli esetet a „Zöld Listában” felsorolt egyik helyzetnek tekintette, amely a Kúria álláspontja szerint téves (17. oldal második bekezdése), mivel „a választottbírók és az egyik fél jogi képviselőjének az egy tanszéken belüli, több évtizede fennálló munkakapcsolata mindenképpen a Narancs Lista csoportba tartozik” (17. oldal, alulról a harmadik bekezdés).

A Vbt. 17. § (1) bekezdése egyértelműen és rendkívül tág körre vonatkozóan rögzíti a választottbíró feltárási kötelezettségét, amely viszont – az IBA irányelvvvel ellentétben – jogszabály, és amelyet az alperesnek kötelező jelleggel figyelembe kellett volna vennie. (Megjegyzem, hogy a Vbt. 17. § (1) bekezdésében írtak megegyeznek az IBA irányelv szerinti Narancs Lista fogalmi körével.)

A Kúria ítélete szerint az alperes „a rendelkezésére álló adatok okszerűtlen értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az érintett választottbírákat nem terhelte a Vbt. 17. § (1) bekezdésében szabályozott feltárási kötelezettség”.

A Vbt. 17. § (1) bekezdése egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az érintett választottbíróknak milyen feltárási kötelezettsége van (*„köteles feltárni a felek előtt minden olyan körülményt, amely jogos kétségeket ébreszthet függetlensége vagy pártatlansága tekintetében”*). A Legfelsőbb Bíróság ítélete tartalmazza azt is, hogy milyen eseteket kell „jogos kétségnek” tekinteni (16. oldal közepe). Ezt az alperesi bíróság sem vette figyelembe.

A perbeli alperesi bíróság ítélete az Alkotmányban biztosított jogból levezethető általános jogelv, a független, pártatlan bírósági eljáráshoz való jog megsértését jelenti.

Az Ítéletben írt azon indokolás, hogy a perbeli ítélet meghozatalakor az adott helyzetre még sem hazai, sem pedig nemzetközi joggyakorlat nem volt, álláspontom szerint nem megalapozott és nem jogszerű, mivel az alperesi bíróságnak éppen ezért a Vbt. 17. § (1) bekezdésében foglaltakat kellett volna az ítélezésének alapjául venni.

Fontosnak tartom kiemelni a Legfelsőbb Bíróság ítéletének 15. oldal első bekezdéséből, hogy a választottbírói függetlenség objektív kritérium, melyből következően nem elég, ha egy választottbíró a követelményeknek megfelel, fontos az is, hogy az eljárás során külső

szemlélő (a fél) is érzékelhesse a pártatlanság és a függetlenség meglétét. Kimondható, hogy ez a követelmény nem érvényesült a perben.

VI. A fentiekben kifejtettek szerint az eljáró bíróságok megsértették az igazságszolgáltatás legalapvetőbb téziséét, miszerint mind a polgári, mind pedig a büntető ügyekben pártatlan, független, részlehalás nélküli bírók és bíróságok járhatnak csak el. Ez a bírói döntést érdemben befolyásoló olyan lényeges alaptörvény-ellenesség, melyre tekintettel kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy az alkotmányjogi panaszunkat mérlegelési jogkörében eljárva fogadja be.

A fentiekre tekintettel továbbá kérjük a T. Alkotmánybíróságot, hogy alkotmányjogi panaszunkat vizsgálja ki, állapítsa meg a sérelmezett bírói döntések alaptörvény-ellenességét és a döntést semmisítse meg.

Az indítványozó utal arra, hogy a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

Az indítványozó hozzájárul ahhoz, hogy a személyes adatai közzétételre kerüljenek.

Orosháza, 2018. július 23. napján

Tisztelettel:

indítványozó panaszos